

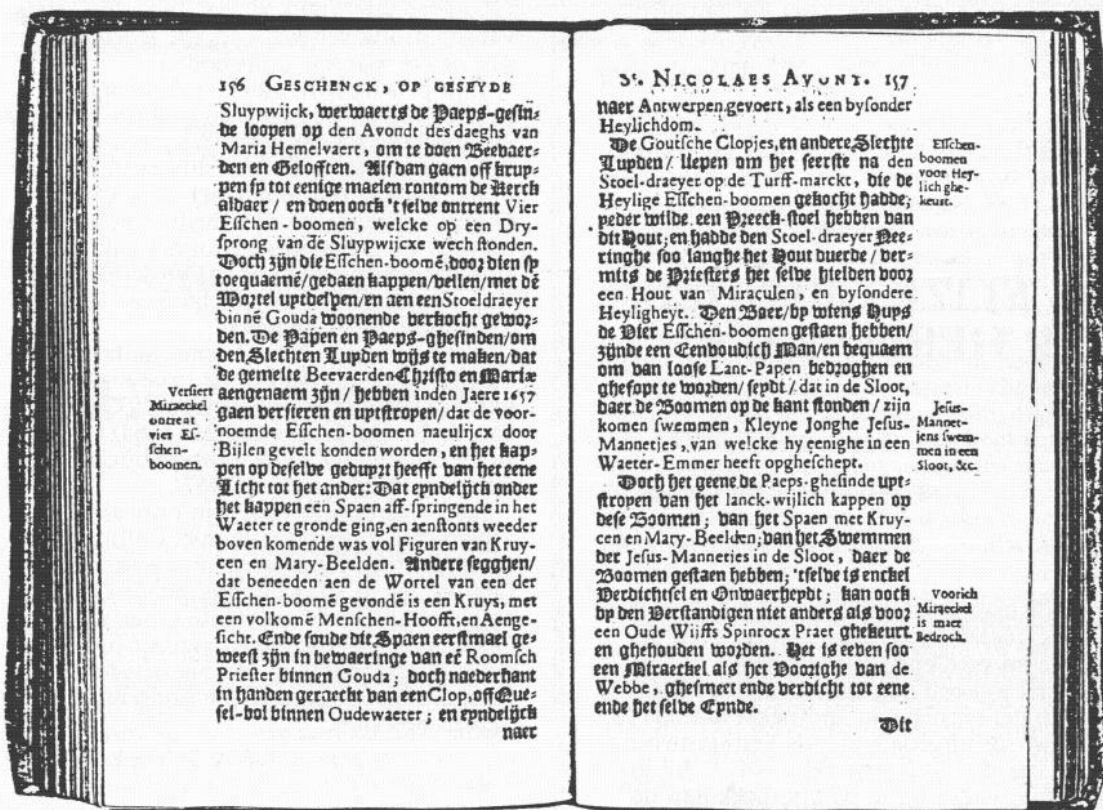
Een Goudse dominee en het mirakel van Sluipwijk

Aan het einde van de 's Gravenbroekseweg, in de linkerhoek met de Zoetendijk, lag vroeger de Vieressenbrug. Al op de kaarten van Dou van 1687 wordt de brug met die naam aangegeven. Dat deze brug, die enkele tientallen jaren geleden werd vervangen door een dam, zijn naam ontleende aan vier essenbomen lijkt een vanzelfsprekendheid, maar deze vier bomen waren geen gewone essenbomen, het waren "wonder"-bomen.

Dit blijkt uit een verhaal dat we lezen in een klein boekje van de Goudse predikant ds. Jacobus Sceperus, getiteld:

"Geschenck op gesejde St. Nicolaes avont, aen allen ingesetenen van Gouda, welcke Godts woort en waerheyt nevens haer zaelicheyt liefhebber en betrachten."

De schrijver was sedert 1638 predikant in Gouda, daarvoor te Oostzaan, en hij diende te Gouda tot aan zijn dood in 1678 (1). In dit boekje, waarvan een exemplaar in het gemeentearchief wordt bewaard (2) en dat gedrukt werd door Willem van der Hoeven te Gouda in 1658, keert de dominee zich fel tegen bijgeloof en beeldenverering. Op de bladzijden 155-159 haalt hij als voorbeeld het

• Het titelblad van "Geschenck op gesejde St. Nicolaas avont".

verhaal aan van de Sluipwijkse Vieressen-
brug.

Daar stonden dan die bewuste vier bomen waarvan de overhangende takken het **pas-**seren van de volle hooiwagens belemmerden, zodat met op zekere dag besloot de bomen te vellen en het hout te verkopen aan een **stoelen-**draaier aan de Turfmarkt te Gouda. Tot zover niets bijzonders, maar bij het **omhak-**ken kwamen onverwachte problemen, het werk vlotte niet erg, het duurde wel een dag en een nacht voordat de bomen waren geveld, en tijdens het werk vloog er een spaander hout af, die in het water viel, zonk, maar even later weer boven kwam drijven "vol figuren van kruysen en Mary beefden",

Maar laten we het Jacobus Sceperuszelf laten vertellen

"Eeben diergelijck miraeckel, versiert en verdicht van de papen tot diergelijck eynde moet ick hier den **leeser** voordraeghen. Om'trent een uyre gaens buyten Gouda, is gheleegen een dorp genaem t **Sluypwijk**, werwaerts de **Paeps-**gesinde loopen op den Avondt des daeghs van Maria Hemelvaert, om te doen beevaerden en Geloften. Als dan gaen off kruppen er tot eenige maelen rontom de **Kerck** aldaer en doen oock 't selve ontrent **Vier** Esschen-boomen, welke op een **Drysprong** van de **Sluypwijcxel** wech stonden.

Doch zijn die **Esschenboomen**, door **dien**, er **toequame gedaen kappen/vellen/met** de Wortel uytdelven en aen een **Stoeldraeyer** binnen Gouda woonende verkocht geworden.

De **Papen** en **Paeps-ghesinden** om den slechten **Luyden** wijs te maken dat de gemelde **Beevaerden Christo** en **Mariae** aengenaem zijn hebben in den **Jaere 1657** gaen versieren en uytstropen de voornoemde **Esschen boomen** naelijcx door **Bijlen gevelt** konden worden, en het kappen **op** deselve **gedurt heeft** van het eene **Licht** tot het andere; dat **eyndelijck** onder het kappen een **Spaen aff-springende** in het **Waeter** te gronde ging, en aenstonts **weeder** boven komende was vol **Figuren** van **Kruysen** en **Mary-beelden**.

Anderen segghen dat **beneeden** aen de **Wortel** van een der **Esschenboomen** gevonden is een **Kruys**, met een volkomen **Menschen-Hooff** en **Aengesicht**. **Ende soude** dit **Spaen** eerstmael geweest zijn in bewaeringe van een **Roomsch Priester** binnen Gouda, doch naderhant in handen geraeckt van een **Clomp**, off **Quesel-bol** binnen **Oudewaeter**, en eyndelijck **naen** **Antwerpen gevoert**, als een bysonder **Heylich-**dom.

De **Goutsche Clopjes**, en anderen **Slechte** **Luyden** liepen om het seerste na den **Stoel-**draeyer op de **Turff-marckt**, die de **Heylige** **Esschen-boomen** gekocht hadde, ieder wilde

een **Preeck-stoel** hebben van dit **Hout**; en hadde den **Stoel-draeyer** **Neeringhe soo** langhe het **Hout** duerde, vermits de **Priesters** het selve **hielden** voor een **Hout** van **Miraculen**, en bysondere **Heyligheyt**.

Dit was nog niet alles, er gebeurde nog een wonder, althans volgens de boer die er vlak bij woonde. Sceperus vertelt verder. . .

Den **Boer** op wiens **Huys** de **Vier** **Esschen-boomen** gestaen hebben, zijnde een **Eenvoudich** **Man** en bequaem om van **loose** **Lant-Papen** **bedrogghen** en **ghesopt** te worden, **seydt** dat in de **Sloot**, daer de **Boomen** op de kant stonden zijn komen swemmen, **Kleyne** **Jonghe** **Jesus-****Mannetjes**, van welke hy eenighe in een **Waeter-Emmer** heeft **opgheschept**.

Helaas wordt niet beschreven wat de boer met de gevangen **Jesus-mannetjes** heeft **ge-**daan! En wat diende de **Goudse** lezer in 1658 nu van deze verhalen te geloven?

Doch het **geene** de **Paeps-ghesinde** **uyt-**stroyen van het **lanck-wijlich** kappen op dese **Boomen**; van het **Spaen** met **Kruycen** en **Mary-**beelden; van het **Swemmen** der **Jesus-manne-**tjes in de **Sloot**, daer de **Boomen** gestaen hebben; 't selve is **enckel** **Verdichtsel** en **Onwaerheydt**; kan oock by den **Verstandigen** niet **Het** even **soo** een **Miraeckel** als het **Voozighe** van de **Webbe**, ghesmeet **ende** **ver-**dicht tot eene **ende** selve **Eynde**.

Del dominee was echter een nuchter man, hij begreep heel goed wat daar in **Sluipwijk** wel en wat daar niet gebeurd was, en hij **ver-**volgt zijn relaas dan ook als volgt. . .

Dit is ondertusschen waer dat die **Vier** **Esschen-boomen**, door hare **Tacken** het voor by voet-en van **Hoy** **hinderlijck** zijnde in den **Huy-tijd** affgekapt en uytgedolven zijn **ge-**worden, vallende om **vergelijck** andere **Boomen**. **Ende** als deselve van den **Stoel-draeyer** uyt de **Schuyt** voor **sijn deure** gelost en op de **Wal** geleydt **Wierden**, is een **Spaen**, hangende in een **Cluyt**, off **Aerde-Clomp**, gevallen in het **Waeter**; en **ghesoncken** zijnde door de swaerte van de **Cluyt** door het **Waeter** was daer van **afge-**weeckt! Dit **Lieve** **Spaen** besien zijnde hebben eenige **Superstirieuse** **Paeps-gesinde** daer inne **gesien** een **Cruys** met een **Menschen-Aenge-**sicht; Eeven **ghelijck** de kinderen in de **Wolcken**, in het **Vijver**, in een **geschaefde** **Greenen** **Deel**, off in een **Vloer** met **Sant** bestroyt, **allerhande** **vremde** **Gesichten** en **Gedrochten** sien!

Dan haalt hij ook St. Nikolaas er nog bij . . .

. . . . En St. Nicolaes deede een Boom affhouwen onder welke eenighe Boeren eerden de Godinne Diana. Misschien souden sij al over langhe hebben doen affkappen en needewellen de Vier Sluipwijcxte Esschenboomen, indien sij gesien hadden de Superstitien welke onder omtrent en rontom deselve van Burgeren en Boeren voor desen zijn ghepleeght geworden.

Merckt ondertusschen eens Lieve Luyden, waer de Papen haer Miraculen al soecken en van daen haelen alleen om ul. te Blindt-hoben, te Bedriegen ende te Veriepen. Men soeckt de Miraculen onder de Spaenderen van affgheskap te Boomen!

Dit is dus de legende die aan de Vieressenbrug zijn naam heeft gegeven, een naam die 300 jaar in gebruik is gebleven.

De brug is nu een herinnering geworden, maar het boekje van Jacobus Sceperus is nog altijd aanwezig in het rijke Goudse Archief,

G. A. F. Maatje

1) volgens "Nieuw Kerkelijk Handboek" van M.J.W. L. van Alphen jr. uitgave 1907, bijlage Q, blz. 114

2) Gemeente archief Gouda, Librije nr. 296j.

Uit het boek van de Goudse predikant ds. Jacobus Sceperus

Oudheidkundige Kring „Die Goude” is niet de enige vereniging in Gouda, die zich met historisch onderzoek, met betrekking tot Gouda, bezighoudt. Ook „Gouda”, „Behoud Stadsschoon Gouda”, „Vrienden van Archief en Librije” en vereniging „de Museumvrienden” doen dat. „Die Goude” wil die „zuster-organisaties” periodiek de gelegenheid bieden, mededelingen te doen.

Hierna volgt een oproepje van „Gouda”

Wat is, wat doet en wat wil de oudheidkundige werkgroep Golda? Golda is een groepering mensen, die zich al geruime tijd bezighoudt met de geschiedenis van Gouda en omgeving. Golda doet dit hoofdzakelijk door middel van opgravingen. De vereniging is opgericht in 1969 en kreeg Koninklijke goedkeuring in 1976.

Er is onder andere gegraven aan de Vest naar stadsmuren terwijl ook veel onderzoek is verricht naar Goudse kloosters, waarvan er in Gouda ongeveer 13 zijn geweest. Veel onderzoekingen zijn gedaan naar het in 1577 gesloopte kasteel van Gouda: Ook zijn veel kelders onderzocht aan de West- en Oosthaven en de Hoge en Lage Gouwe.

Golda hoopt hiermee de geschiedenis van Gouda meer bekend te maken. Hiervoor zijn mensen met verschillende belangstellingen noodzakelijk. Na de afgelopen jaren niet zo actief op verschillende plaatsen in en om Gouda.

Mocht u interesse hebben, dan kunt u zich wenden tot onderstaand adres voor meer informatie. Golda kan mensen met verschillende interesses gebruiken, Niet alleen voor graafwerk, maar ook voor bijvoorbeeld het in kaart brengen van gevonden funderingen. Ook archiefwerk is noodzakelijk voor een goed onderzoek.

Secretariaat: C.J.W. Akkerman,
Weerestein 27 – 2804 GG Gouda
Tel. 01820 – 36914.